

De Nederlandse Vereniging voor Gerontologie-Kennisnetwerk Ouder Worden en Samenleving (NVG-KNOWS) stelt zich ten doel **kennisontwikkeling, kennisuitwisseling en kennis-toepassing te stimuleren op het terrein van de natuur- en sociaalwetenschappelijke aspecten van ouder worden en ouderdoem**. Vanwege het multidisciplinaire karakter van ouder worden, en dus van de vereniging, is zij een forum voor gerontologisch onderzoek en onderwijs, en een plaats voor uitwisseling tussen wetenschap en praktijk.

Deze nieuwsbrief is voor leden van de NVG-KNOWS. De uitvoering wordt verzorgd door het bestuur van NVG-KNOWS in samenwerking met Roelen Secretary Services te Etten-Leur. U kunt uw bijdragen voor de nieuwsbrief of reacties sturen naar: NVG secretariaat, p/a Harpdreef 28, 4876 ZX Etten-Leur o.v.v. Redactie Nieuwsbrief. Of stuur een mail nvg@solcon.nl.

Bestuur NVG-KNOWS

Dr. Gerben Westerhof, voorzitter
Dr. Rixt Zijlstra, secretaris
Dr. Susan Picavet, penningmeester
Leden van het bestuur:
Dr. Marian Adriaansen
Dr. Ruud Kempen
Mw. Erica van de Veerdonk
Mw. Diny Wever

Vragen of ideeën? Mail ons gerust!
nvg@solcon.nl

Agenda website NVG-KNOWS

NVG-KNOWS Nationaal Gerontologiecongres - *"Ouderen van Vitaal Belang?!"* - 2 oktober 2015; De Reehorst, Ede

Swedish National Graduate School for Competitive Science on Ageing and Health - *"Horizons for Comparative and Integrative Research on Ageing and Health"* - 7-8 oktober 2015; Stockholm, Sweden

IAGG-Asia/Oceania - *"Healthy aging beyond frontiers"* - 19-22 oktober 2015; Chiang Mai, Thailand

Canadian Association on Gerontology - *"From Possibility to Practice in Aging: Shaping a Future for All"* - 23-25 oktober 2015; Calgary, Alberta, Canada

Congres Alzheimer - *"De Nieuwste Inzichten in Diagnostiek, Behandeling, Begeleiding & Preventie"* - 30 oktober 2015; De Reehorst, Ede

Ageing and Society: Interdisciplinary Conference - 5-6 november 2015; Washington, DC, USA

GSA Annual Scientific Meeting - *"Aging as a Lifelong Process"* - 18-22 november 2015; Orlando, FL, USA

Voor meer informatie verwijzen wij u graag naar onze website: www.gerontologie.nu

Van het bestuur

Beste leden,

Voor de zomer heeft het bestuur een bijeenkomst belegd waarin we hebben nagedacht over de **toekomst** van de NVG-KNOWS. Deze zeer inspirerende bijeenkomst heeft veel ideeën opgeleverd. We hebben deze samengevat in vijf thema's waar we graag de komende tijd mee aan de slag willen: PR en communicatie, (inter)nationale betrekkingen, onderzoek en innovatie, opleidingen en professionalisering, en betrokkenheid van de leden. Het laatste thema betreft het sterker betrekken van leden in de vereniging. We doen dat al langere tijd met de wetenschappelijke commissie die het Nationaal Gerontologiecongres organiseert en met de commissies die theses, dissertaties en posters beoordelen voor de Munnichs-, Schreuder- en Witsenburgprijs. U vindt in deze Nieuwsbrief een oproep om zich aan te melden voor een **werkgroep** die zich met de toekomstthema's gaan bezig houden. We hopen op veel aanmeldingen!

Voor de zomer is tijdens de Algemene Ledenvergadering **prof. dr. Ruud Kempen** in het bestuur benoemd. Hij stelt zich in deze Nieuwsbrief voor. Als 'president-elect' draait hij dit jaar mee in het bestuur en neemt dan volgend jaar de voorzittershamer over van Gerben Westerhof.

Dr. Marja Aartsen heeft zich dit jaar teruggetrokken als lid van het bestuur. Graag willen we haar hier nogmaals bedanken voor de wijze waarop zij zich de afgelopen jaren voor het bestuur heeft ingezet!

Helaas is de **studiereis naar Duitsland** wegens te weinig belangstelling afgelast. Dat betekent niet dat het idee daarmee helemaal van de baan is. We zoeken naar een andere manier om met name meer studenten te interesseren.

Binnenkort, op 2 oktober vindt ook het **Nationaal Gerontologiecongres** plaats. Verderop in de Nieuwsbrief leest u meer over deze dag, die een inspirerend programma biedt rondom het thema "Ouderen van vitaal belang?!" (www.gerontologiecongres.nl)

Verder wordt er al druk georganiseerd aan de **Geriatricdagen**, die in 2016 op 18 en 19 februari zullen plaatsvinden in Den Bosch. U kunt tot maandag 5 oktober een voorstel indienen voor een symposium, workshop of abstract (www.geriatricdagen.nl).

Met vriendelijke groet,
Gerben Westerhof

Een nieuw bestuurslid: Ruud Kempen

Sinds mei 2015 ben ik lid van het bestuur van de NVG-KNOWS en vanaf mei 2016 ben ik beoogd om Gerben Westerhof op te volgen als voorzitter. Ik ben opgeleid als medisch en gezinspsycholoog in Groningen. Na mijn promotie in 1990 heb ik daar tot 1998 als postdoc onderzoeker en universitair docent gewerkt, m.n. in het kader van de Groningen Longitudinal Ageing Study.

Ik voelde na 17 jaar Groningen wel de behoefte om ook eens in een andere omgeving te gaan werken en toen zich in 1998 de kans voordeed om in Maastricht universitair hoofddocent te worden heb ik deze kans benut. In 2002 werd ik vanwege de NVG benoemd tot bijzonder hoogleraar sociale gerontologie en in 2008 werd de leerstoel door de Universiteit Maastricht onder dezelfde titel omgevormd tot een structurele leerstoel. Mijn interessegebied spitst zich toe op psychosociale aspecten van veroudering. Enerzijds gaat het dan

om observationeel onderzoek naar psychosociale determinanten van dagelijks functioneren bij ouderen, anderzijds om het ontwikkelen, evalueren en implementeren van (psychosociale) zorgprogramma's die het dagelijks functioneren van ouderen kunnen verbeteren. In Maastricht leid ik samen met Jan Hamers het CAPHRI onderzoeksprogramma 'Ageing and Long-Term Care' waarin we met 15 senior onderzoekers en circa 40 promovendi werken aan zorgonderzoek op het terrein van ouderen in verschillende settings: thuissituatie, verpleeghuis, ziekenhuis. Daarnaast ben ik de komende jaren als bachelorcoördinator verantwoordelijk voor de herinrichting van de Bachelor Gezondheidswetenschappen. Zowel in het onderzoek als in het onderwijs kan ik zo de gerontologie verankeren. Mijn uitdaging is ook om meer jonge onderzoekers te inspireren voor de gerontologie. De NVG-KNOWS zie ik als een mooi platform om de gerontologie landelijk goed op te kaart te houden.

Ruud Kempen

Leerstoel prof. dr. Marjolein Broese van Groenou

Prof. dr. Marjolein Broese van Groenou bekleedde aan de Vrije Universiteit sinds 2011 een bijzondere leerstoel namens de NVG-KNOWS. Haar leeropdracht was Informele Zorg in Gerontologisch Perspectief, een thema dat de afgelopen jaren nog actueler is geworden dan het al was. Marjolein heeft voor de leerstoel veel werk verzet. De NVG-KNOWS is er dan ook mee ingenomen dat ze inmiddels is benoemd tot hoogleraar Informele Zorg in een Veranderende Samenleving op de Fenna Diemer Lindeboomleerstoel aan dezelfde universiteit. Het is uitdrukkelijk de bedoeling van de vereniging dat bijzondere leerstoelen op termijn omgezet worden in structurele leerstoelen.

Gerben Westerhof

Oproep aan Leden

Door binnen NVG-KNOWS meer samen te werken, ideeën en kennis uit te wisselen, en onze unieke vaardigheden in te zetten kan onze vereniging zich op meerdere fronten verder ontwikkelen. Dit is wenselijk want de gerontologie is sterk in beweging. Wilt u uw kennis en betrokkenheid inzetten bij de NVG-KNOWS?

Hoe kunt u uw betrokkenheid inzetten?

Als lid kunt u zitting nemen in een werkgroep, waarin tevens minstens één van de bestuursleden zitting neemt.

Wat houdt dit voor u in?

U zult als lid van een werkgroep een bijdrage leveren aan het formuleren, prioriteren en uitvoeren van de taken behorende tot de werkgroep. Dit kan gestalte krijgen via bijeenkomsten en andere vormen van onderlinge communicatie, individuele en/of gezamenlijke uitvoering van taken zoals afgesproken in de werkgroep.

Welke werkgroepen zijn er?

Als bestuur willen we de volgende werkgroepen oprichten:

- *Werkgroep PR en communicatie*

Beleid ontwikkelen op pr en communicatie ter promotie van gerontologie, de vereniging, realistische beeldvorming over ouderen, etc. U kunt hierbij denken aan beleid op en vormgeving van: de website, nieuwsbrief, zoeken van publiciteit in media, aansluiten bij actuele discussies via LinkedIn, twitter, en andere sociale media. Ook kan hierbij horen: werken aan communicatie met leden, mogelijkheden bieden voor uitwisselen van (onderzoeks)informatie tussen leden.

- *Werkgroep (inter)nationaal*

Hierbij gaat het om beleid en activiteiten te ontwikkelen om als vereniging in binnen- en

buitenland zichtbaar te zijn en om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen binnen de internationale gerontologie: Europa, Amerika, heel de wereld. Hierbij kan horen: aansluiting houden bij en bijdragen aan IAGG en EU-beleid en bijdragen aan de organisatie van en zichtbaarheid op (internationale) congressen zoals Nationaal Gerontologiecongres, IAGGER, IAGG, etc.

- *Werkgroep onderzoek en innovatie*

Bij deze werkgroep kunt u denken aan: hoe kan NVG-KNOWS een rol spelen in het bepalen van de agenda voor het ouderenonderzoek en een brug slaan tussen wetenschap en toegepaste gerontologie. Naast innovaties in onderzoek kan er ook aandacht zijn voor innovaties in bijvoorbeeld stadsvernieuwing, woning, zorg. De werkgroep kan zich tevens richten op beleid en activiteiten gericht op stimulering van professionaliteit, congressen, prijzen, beurzen, etc. binnen de gerontologie.

- *Werkgroep opleiding en professionalisering*

NVG-KNOWS wil graag spin in het web zijn van beroepsverenigingen m.b.t. ouderenprofessionals, hoe kan dat er verder uitzien? NVG wil graag een bijdrage leveren aan verbeteren van het onderwijs en opleidingsmogelijkheden, bijvoorbeeld door het realiseren van een Interdisciplinair masterplan Gerontologie.

Hoe kunt u uw betrokkenheid kenbaar maken?

Laat ons weten of u interesse heeft om zitting te nemen in een werkgroep via: nvg@solcon.nl

Geef hierbij aan ons door:

1. uw naam, adres en achtergrond/cv, en
2. welke werkgroep uw interesse heeft en waarom/motivatie (of opper een alternatieve werkgroep/klus).

Susan Picavet

Algemene Ledenvergadering (ALV)

Op 29 mei 2015 heeft in Eindhoven de ALV plaatsgehad; er waren 15 aanwezigen met goede bijdragen aan de vergadering. De notulen van de ALV van 2014 zijn doorgenomen en het jaaroverzicht, qua financiën en activiteiten, is besproken. Voor wat betreft het Witsenburgkapitaal wil het bestuur graag een wijziging in het gebruik van de gelden in verband met de lage rente. Dit moet juridisch vastgelegd worden.

Susan Picavet, penningmeester van NVG-KNOWS, heeft het financieel jaaroverzicht van 2014 toegelicht met aandacht voor enkele specifieke posten. De opbrengsten van de contributie blijven achter en er zijn zorgen om de maandelijkse kosten van de opslag van de boeken in het NIG-project waarvan het einde nog niet in zicht is. Besloten is dat dit project in 2015 moet worden afgerond. In het algemeen is besloten dat NVG-KNOWS geen capaciteit en middelen heeft om boekencollecties over te nemen, ondanks dat de waarde van unieke exemplaren wordt ingezien. Een paar congressen leverden opbrengsten op, maar deze zijn nog niet in 2014 verwerkt waardoor met een negatief saldo wordt afgesloten.

Een selectie van punten uit de activiteiten van NVG-KNOWS in 2014 zijn toegelicht door de secretaris, Rixt Zijlstra, en voorzitter, Gerben Westerhof: het afscheid van oude bestuursleden en de aanwas van nieuwe, een positieve beoordeling van de activiteiten en voortgang van de NVG-KNOWS leerstoel, de nieuwe website en huisstijl, het aanleggen van een lijst

van organisaties in Nederland (en Vlaanderen) die zich richten op de gerontologie / ouderen, een brainstormbijeenkomst over de toekomstvisie voor NVG-KNOWS (welke in 2015 nader wordt ingevuld), succesvolle congressen (Geriatriedag 2014 en EUGMS), 5 gehonoreerde aanvragen voor het Witsenburgfonds, en succesvolle verspreiding van boeken uit de collectie van Prof. Dr. Knook tijdens het EUGMS congres.

Naast het terugblikken op 2014 was er ook aandacht voor geplande NVG-KNOWS activiteiten in 2015 en de invulling van het bestuur in de toekomst. Op 2 oktober 2015 zal het Nationaal Gerontologiecongres plaatsvinden. Ook staat voor oktober een studiereis naar Vechta/Oldenburg op het programma (bij voldoende deelname). Het bestuur zal zich richten op de toekomst en verdere ontwikkeling van de vereniging en hiervoor ook een beroep doen op betrokkenheid en input van leden. De samenwerking tussen NVG-KNOWS en Toegepaste Gerontologie komt ook ter sprake. Marian Adriaansen heeft zich op nieuw beschikbaar gesteld als bestuurslid, hetgeen is goedgekeurd. Van Marja Aartsen is afscheid genomen, als een altijd positief, meedenkend bestuurslid die ook veel werk verzette voor de vereniging zal ze zeer gemist worden. Tijdens de ALV is ze bedankt met een afscheidscadeau, en is ze uiteraard alle goeds gewenst. De voorzitter meldt dat hij waarschijnlijk volgend jaar aftreedt en dat met het oog hierop een nieuwe kandidaat voor voorzitterschap is gezocht. Ruud Kempen is bereid gevonden deze rol in de toekomst op zich te nemen en is geïnstalleerd als nieuw bestuurslid.

Rixt Zijlstra

Studiemiddag NVG-KNOWS “Robotica en ouderenzorg”

Na de algemene ledenvergadering vond op 29 mei 2015 de studiemiddag “Robotica en ouderenzorg” plaats aan de TU Eindhoven. Fabrice Goffin liet ons kennis maken met Zora; Zora staat voor Zorg Ouderen Revalidatie en Animatie.

De robot is geboren uit een idee van 2 vrienden met een interesse voor Star Wars. Ze wilden een robot ontwikkelen die aan hotelrecepties gasten in hun eigen taal welkom heet. Het liep anders. Zora bleek in een revalidatiecentrum kinderen en ouderen enthousiast te krijgen voor het doen van allerlei oefeningen. Hiermee verschoof de focus van het project. Ook de aanwezigen tijdens de studiemiddag smolten voor Zora. Zora is een humanoïde robot en verbonden met het internet waardoor ze informatie over het weer, het menu van de dag en het nieuws kan mededelen aan cliënten. Ze wordt vooral ingezet voor bewegingactiviteiten, therapeutische spellen, oefeningen en communicatie. Tot nu toe heeft de ontwikkeling van Zora centraal gestaan; voor onderzoek naar de effecten van de robot is nog alle ruimte.

Hierna kwamen Michiel van Os en Erica van de Veerdonk aan het woord. Michiel van Os vertelde schetste de ontwikkeling en mogelijkheden van Rose, een thuiszorgrobot die

bestuurd kan worden door een gebruiker of wel door een centralist op afstand. Voor Rose liggen taken in het verschieft die bijdragen aan het behoud van zelfredzaamheid, zoals het aanreiken van medicatie, communicatie, hulp bij persoonlijke verzorging, lichte schoonmaaktaken, etc. Met de aflopende financiering is het - ten tijde van de studiemiddag - onduidelijk of de verdere ontwikkeling van Rose voortgezet kan worden. Met de aanwezigheid van de studiemiddag is gediscussieerd over het belang van een goede afstemming van de inzet van de robot op de mogelijkheden van de cliënt. De-activatie van gebruikers is niet wenselijk.

Erica van de Veerdonk sloot de studiemiddag af met een presentatie over de eerste onderzoeksresultaten naar percepties op de meerwaarde van robotica, ofwel robot Rose, in de ouderenzorg. Hierbij had ze oog voor enerzijds de hulp die iemand nodig heeft en anderzijds welke algemeen dagelijkse levensverrichtingen dit betreft. De inzet van robotica kan volgens haar model leiden tot kwaliteitsverhoging in vier waarden: eigen regievoering, voldoende beweging, sociaal contact, en toezicht en verbonden zijn met anderen. Erica vertelde enthousiast over de resultaten van haar kwalitatief en kwantitatief onderzoek. Een resultaat was dat robotica veelal wordt gezien als een aanvulling op de bestaande zorg en een welkome ondersteuning.

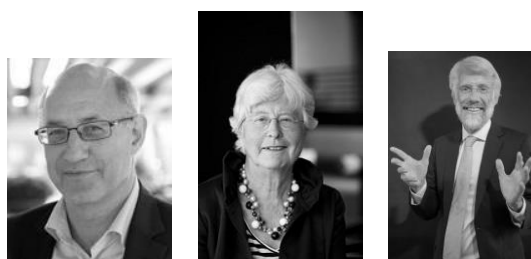

Rixt Zijlstra

13^e Nationaal Gerontologiecongres

Op 2 oktober 2015 bent u van harte welkom op het Gerontologiecongres georganiseerd door NVG-KNOWS. Het congres is een uitgelezen moment om elkaar - als leden van NVG-KNOWS - te ontmoeten en samen van gedachten te wisselen over het gerontologisch onderzoek in Nederland.

Drie gerenommeerde Nederlandse onderzoekers zullen de plenaire lezingen verzorgen:

prof. dr. Theo van Tilburg, prof. dr. Betty Meyboom, en prof. dr. Erik Scherder

Elke lezing heeft een andere invalshoek op het thema "Ouderen van vitaal belang?!" Behalve de plenaire lezingen kent het congres drie rondes met symposia, plus een postersessie. De abstracts laten de diversiteit en creativiteit in het Nederlandse onderzoek op het gebied van de gerontologie zien. Tevens worden de Professor Schreuder Dissertatieprijs, de Joep Munnichs Scriptieprijs en de Janneke Witsenburg Posterprijs uitgereikt, een feestelijk moment.

De abstracts van het congres zijn in het Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie gepubliceerd. Als lid van NVG-KNOWS ontvangt u dit nummer. Voor meer informatie en aanmelding zie: www.gerontologiecongres.nl

Als bestuur hopen we u te mogen begroeten op ons Nationaal Gerontologiecongres, 2 oktober in De Reehorst te Ede!

Rixt Zijlstra

Geriatricdagen 2016

De Geriatricdagen 2016 vinden plaats op donderdag 18 en vrijdag 19 februari 2016 in 1931 congrescentrum Brabanthallen. Wij nodigen eenieder uit tot het indienen van een voorstel voor een symposium, een workshop of een abstract. Alle presentaties moeten gebaseerd zijn op recente onderzoeksresultaten, nieuwe interventies, methoden of innovaties in beleid of praktijk.

Symposium: Belicht in een symposium een bepaald thema van verschillende kanten. De voorkeur gaat uit naar een multidisciplinaire opzet van het symposium en naar vernieuwende thema's. Naast de praktische toepasbaarheid van de uitkomsten dient ook de wetenschappelijke bewijslast aan de orde te komen. Er is 60 minuten tijd beschikbaar. Deze tijd kan de organisator van het symposium naar eigen inzicht indelen. Houd hierbij wel rekening met tijd voor vragen en het wisselen van sprekers. De tijdsbewaking tijdens het symposium ligt in handen van de organisator.

Workshop: Bespreek in een workshop op een interactieve manier een vernieuwend onderwerp, zodanig dat de toehoorders er de volgende werkdag direct mee aan de slag kunnen. Naast de praktische toepasbaarheid dient ook de wetenschappelijke bewijslast aan de orde te komen. Er is 60 minuten tijd beschikbaar voor een workshop.

Abstract: Voor de Geriatricdagen 2016 kunnen weer abstracts ingediend worden. Na beoordeling door de abstract commissie zal een deel van de indieners gevraagd worden om een orale presentatie (12 minuten exclusief vragen) of een posterpresentatie te verzorgen. Abstracts moeten in het Nederlands worden aangeleverd en gebaseerd zijn op recente onderzoeksresultaten, nieuwe interventies, methoden of innovaties in beleid of praktijk.

Abstracts zonder resultaten worden niet geaccepteerd.

De abstract deadline voor de Geriatricdagen is: *maandag 5 oktober 2015*. Via deze link kunt u de richtlijnen bekijken en uw voorstel indienen: www.geriatricdagen.nl

Marian Adriaansen

Afscheid prof. dr. Dorly Deeg

Op 5 juni jongstleden vonden aan de Vrije Universiteit een symposium en lezing plaats om het officiële afscheid van prof. dr. Dorly Deeg als hoogleraar Epidemiologie van de Veroudering en als wetenschappelijk directeur van de Longitudinal Aging Study Amsterdam (LASA) te markeren.

Het symposium had de fraaie titel "Ouder worden: geen kunst", geïnspireerd door een uitspraak van J.W. von Goethe "Het is geen kunst oud te worden, het is een kunst ermee te leven". Na onder meer een muzikale introductie werden door prof. dr. Polder, dr. De Klerk, prof. dr. de Lange, mw. Kroonenberg, prof. dr Braam en prof. dr. Schuurmans statements gegeven die vervolgens onderwerp waren voor een levendig debat.

De afscheidsrede was getiteld Oud Worden is Normaal. In de rede was deels de hand van Dorly als oud-voorzitter van de NVG terug te lezen: aansluitend op de kroniek van de NVG, liet zij zien dat de vragen die aan de wortel

van de gerontologie als wetenschap stonden nog steeds actueel zijn. Hoewel het inderdaad heel normaal is dat we vandaag de dag oud worden, bestaan er hierover in beleid en samenleving nog steeds veel misvattingen. Te vaak wordt er nog te rooskleurig gedacht over de gezondheid van ouderen, de beschikbaarheid van mantelzorg of de oplossing die informatica kan bieden. Geheel in stijl werd de LASA weetjeswaaier over ouder worden in Nederland gepresenteerd. Hoewel het officieel een afscheid was, zal Dorly zich in blijven zetten voor de gerontologie, en op basis van de ongetwijfeld vele nieuwe wetenschappelijke inzichten een lans blijven breken voor een goed geïnformeerd beleid.

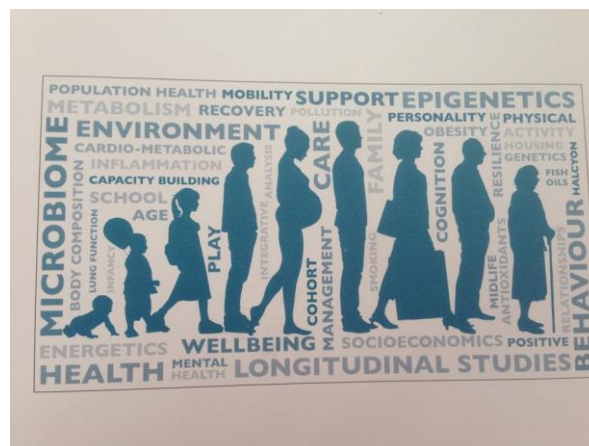
Gerben Westerhof en Rixt Zijlstra

Longitudinale studies en veroudering

Onder de titel “Longitudinal studies: maximising their value for ageing research” organiseerde de Wellcome Trust van 21-23 juli 2015 op hun genome campus te Hinxton (vlakbij Cambridge) een conferentie met maximaal 150 deelnemers. Vooral gerenommeerde internationale Experts zoals Diana Kuh, Luigi Ferrucci, Yaov Ben-Shlomo, Anne Newman, David Strachan, Eline Slagboom, Scott Hofer, Graciela Muniz Terrera, Dorly Deeg, Rachel Cooper lieten hun licht schijnen op de waarde van longitudinale studies voor onderzoek op het terrein van de veroudering.

Naast overzichten van conceptuele benaderingen in het verouderingsonderzoek werden in blokken aandacht besteed aan: Natural history of physiological systems, Drivers of functional ageing and disease development, Omics technology, Dementia, Environment and psychological en social resilience. Er waren ook enkele korte presentaties van jonge onderzoekers, zoals RIVM onderzoeker Liset Rietman (promovendus op onderzoek naar Biomarkers of frailty) die met een beurs van de Wellcome Trust aanwezig kon zijn.

Op de laatste dag werden diverse elementen van het toekomstig onderzoek op dit terrein besproken. Hierin werden zaken genoemd als: meten van variatie in (bio)markers, koppeling met registraties, koppeling van cohorten, bestuderen van de ‘fourth age’, versterken technologie in cohorten, zoals draagbare meters, en interdisciplinair en multidisciplinair onderzoek.

De kleinschaligheid, de prima voorzieningen van het gezamenlijke diner, lunch en ontbijt en de borrel bij de posters maakten het zeer laagdrempelig om met velen in contact te treden. Het was een prima conferentie voor jong en oud en goed voor de internationale en nationale contacten. Voor herhaling vatbaar.

Susan Picavet

Diva Dichtbij

Diva Dichtbij levert met kleinschalige en interactieve zangoptredens een bijdrage aan de dementiezorg. De Diva's en Divo zijn, naast professioneel zanger, allen getraind in het zingend contact maken met kwetsbare doelgroepen. Dat de optredens van Diva Dichtbij effectief zijn als complementaire zorg voor mensen met dementie is eerder door een onderzoek aangetoond. Nu blijkt uit afstudeeronderzoek van drie studenten van de Universiteit Utrecht dat er meer positieve effecten zijn. Zo neemt de onrust van de patiënten significant af, ervaart het personeel door de optredens minder werkdruk en meer werktevredenheid, en verbetert de relatie tussen zorgontvanger en zorggever.

Onrust bij dementie

Onrustig gedrag komt veel voor bij mensen met dementie en heeft zowel voor de patiënt als voor de zorgverlener nadelige gevolgen. Om het effect op onrust te onderzoeken zijn observaties gedaan de dag voor het optreden, op de dag zelf en een week erna. Ook is er een vragenlijst ingevuld door de verzorgers tijdens de nacht. Het onderzoek laat zien dat algemene onrust, vocalisatie en orale/gezichtsbewegingen en boven- en onderlichaam bewegingen afnemen tijdens het optreden. Ook na het optreden was deze afname nog waarneembaar. Uit dit onderzoek bleek ook dat de patiënten minder vaak wakker werden en minder onrustig waren tijdens de nacht na het optreden. (Chantal Antheunisse, 2015)

Werkdruk en werktevredenheid van verzorgend personeel

Ervaren werkdruk wordt steeds meer erkend als een toenemend probleem in psychogeriatrische instellingen. Gedrag van patiënten met dementie kan problematisch zijn voor het personeel en kan de werkdruk verhogen. Het onderzoek vond plaats binnen 8 zorginstellin-

gen, verspreid over het land. In totaal vulden 34 zorgverleners een vragenlijst in op de dag van het optreden van Diva Dichtbij en nogmaals een week erna. Hieruit bleek dat het personeel een duidelijke afname van werkdruk ervaart direct na een optreden. Ook was er een sterke toename van werktevredenheid. Het effect van de optredens is zo sterk, dat zelfs verzorgers die niet bij het optreden aanwezig waren, deze positieve effecten ervaarden. (Ceciel Heijkants, 2015)

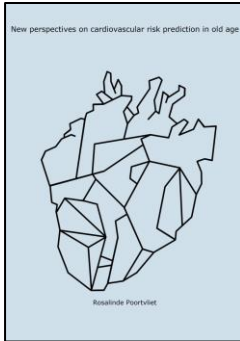

Relatie tussen zorggever en zorgontvanger

Het onderhouden van een relatie met mensen met dementie is vaak lastig omdat veel patiënten complex gedrag vertonen. Een goede zorgrelatie is belangrijk voor de kwaliteit van zorg. Dit onderzoek richtte zich op de effecten van de optredens van Diva Dichtbij op de zorgrelatie. Er is gebruik gemaakt van 'mixed methods': interviews, participerende observaties en veldnotities uit gesprekken. De belangrijkste conclusie van dit onderzoek is dat de kwaliteit van de interactie tussen zorggever en zorgontvanger door een optreden verbetert. Verschillende positieve gedragingen kennen tijdens het optreden een piek. Niet alle respondenten ervaarden ook na het optreden nog de positieve effecten, maar een deel ziet de optredens als verdieping van de zorgrelatie. (Nienke Mandersloot, 2015)

Voor informatie over het onderzoek en over Diva Dichtbij: www.divadichtbij.nl

Proefschrift 'New perspectives on cardiovascular risk prediction in old age' van Rosalinde Poortvliet

De afgelopen 5 jaar heb ik mij, naast de specialisatie tot huisarts en het werk als huisarts, mogen bekwamen in het doen van onderzoek op de afdeling public health en eerstelijns geneeskunde van het Leids Universitair

Medisch Centrum. Ik heb mij kunnen verdiepen in de cardiovasculaire risicopredictie op hogere leeftijd. Dit heeft geresulteerd in mijn proefschrift 'New perspectives on cardiovascular risk prediction in old age'.

Hart- en vaatziekten zijn doodsoorzaak nummer een wereldwijd. Met het stijgen van de leeftijd, stijgt ook het aantal nieuwe en bestaande gevallen van hart- en vaatziekten waardoor de impact van hart- en vaatziekten op hoge leeftijd groot is. Door de te verwachten toenemende vergrijzing, zal ook in Nederland het aantal (oudste) ouderen met hart- en vaatziekten toenemen en zal de impact hiervan alleen maar groter worden. Aandacht voor preventie en risicopredictie van hart- en vaatziekten is daarom zeker ook op hoge leeftijd van belang. Er bestaat bij veel (huis)artsen een dilemma om al dan niet te starten met preventieve medicatie bij oudere patiënten, zeker als het gaat om oudere patiënten die geen hart- en vaatziekten hebben gehad (primaire preventie).

Het kennen van de mate van risico (risicopredictie) kan (huis)artsen ondersteunen in hun keuze om al dan niet preventieve medicatie te adviseren aan hun oudere patiënten. Het voorspellen van patiënten met het hoogste of juist laagste (relatieve) risico op het krijgen van hart- en vaatziekten is hierbij belangrijk.

Het ontbreekt echter aan goede risicofactoren op hoge leeftijd. De erkende klassieke risicofactoren verliezen hun voorspellende waarde bij het stijgen van de leeftijd. De nieuwe risicofactoren zijn vooral onderzocht op middelbare leeftijd en niet op hoge leeftijd. Het doel van mijn onderzoek is het bestuderen van klassieke en nieuwe risicofactoren voor hart- en vaatziekten op hoge leeftijd, ten einde de risicostratificatie en daarmee uiteindelijk ook preventie van hart- en vaatziekten op hoge leeftijd te verbeteren. Met als uiteindelijk overkoepelend doel de kwaliteit van leven en het welzijn van ouder wordende mensen te bevorderen.

De onderzoeken beschreven in mijn proefschrift tonen dat het gebruik van meerdere bloeddrukmetingen uitgedrukt in bloeddrukvariabiliteit (van diastolische bloeddruk) of bloeddrukpatronen ouderen kan identificeren die een hoog risico hebben op het krijgen van hart- en vaatziekten. Daarnaast wordt getoond dat bij de oudste ouderen, de aanwezigheid of afwezigheid van hartfalen de prognostische waarde van lage systolische bloeddruk niet beïnvloedt wat betreft sterfterisico. Zo laat het onderzoek zien dat N-terminaal pro-'brain natriuretic peptide' (NT-proBNP) een interessante potentiële nieuwe risicofactor is op hoge leeftijd, vooral bij personen met een voorgeschiedenis van hart- en vaatziekten (secundaire preventie). Daarnaast is ook een stijging in NT-proBNP op zeer hoge leeftijd nog steeds voorspellend voor een hoger sterfterisico, onafhankelijk van de (verandering in) nierfunctie en is een stijging in NT-proBNP geassocieerd met incident hartfalen en atriumfibrilleren.

Het drukken van mijn proefschrift is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage uit het Witsenburgfonds van de NVG-KNOWS.

Rosalinde Poortvliet
r.k.e.poortvliet@lumc.nl